

General Instructions

(Subjective part Part II)

1. Give numbering to headings

2. Do not write lengthy paragraphs. Write medium sized paragraphs with headings.

3. There should be around 10-12 headings for 16 marks question.

4. Quote as many couplets as possible, but these should be error-free

5. Start new question from fresh page.

6. Each answer should start with Introduction and end with Conclusion.

7. Give more weightage to expressed/ asked parts of the question.

8. Change colour scheme for references to give them more visibility.

9. Manage time well.

10. Wide page borders are discouraged. Should be reasonable.

ہونی دے حیلے

کس دادوش سیس دانیس سی

ایہہ گلاں کن کرن دیاں نیس

ویلے نگہ گئے توبہ والے

راتاں ہیرے ہیرن دیاں نیس

کچھ اونچ وی دایوواں اوکھیاں سن
 کچھ مینوں مرن دا شوق وی سی
 کچھ شیر دے لوک وی ظالم سن
 کچھ مینوں مرن دا شوق وی سی

ڈر داپیلو:

انہاں نے اپنے ارد گردیاں بڑائیاں نوں
 شعراں وچ علامتاں دے ذریعے بیان کیتا اے۔

سے وریدے مینہ وچ ٹریا جاوال دات سی بہت ای
 اپنے ای پرچھاویں کولوں دل نوں ڈراون والی
 شاں شاں کر دے ڈکھ پیل دے انھیاں دیاں داواں
 اوس رات تے بویتے لوی جھل گئے گھر دیاں دایوواں
 منیر نیازی دا ایہہ شعر انہاں دی نظم سنر دی دات
 دا اے اس شعر وچ ورید ا مینہ ، پرچھاویں ،
 انھیاں دواں سب علامتاں نیں ظلم ، جبر تے ظلم و سب
 دیاں ۔ کچھ پرچھاویں پر منیر نیازی انہاں سب بڑائیاں
 دے خلاف سانوں مسلسل ٹر دے رہیں دا درس دینا اے
 کدی وی سمجھ تے حوصلہ نہ یارن دی تلقین کیتی اے
 منیر نیازی اپنے شعراں وچ علامتی نظام کچھ اونچ
 استعمال کر دے نے کہ

لال جھوار

دُیناں

چیمکاں

کے گھردیاں بندھان اُتے دسن چھٹاں الال پھوار دیاں
 ادھی داٹی بوسے کھر کھن ڈیناں چبھاں مار دیاں
 روحاں وانگوں بولوں ننگھن مہیاں باسی پل دیاں
 قبرستان دے دتے دسن کوکان پیرے دار دیاں

منیر نیازی سالوں انیاں چیزاں توں ڈرا کے نکلا نیسی
 جھٹھیا سالوں سماج دیاں بڑائیاں دا بھرہ دکھائے
 اُس آسے اُمید، حوصلہ، ہیمنے تگن دیندا
 اگلے آسے انیاں بڑائیاں توں تھیک کر بیٹے۔

اُس تے اُمید:

سے قہا لے کے ای واپس فریاد پر عمر دا رخ کیتا نیسی
 زیر سی یا اوہ امرت سی سب انت تے جا بے بنیا نیسی
 مینوں جیڑی ڈھن لگ جاندی فیر نہ اوس توں بنیا نیسی
 داٹاں وچ وی سفر اے مینوں دن وی ٹردیاں کٹا نیسی

منیر نیازی اپنے انیاں شعراں دے ذریعے سالوں اک
 اُس تے اُمید دتی ایہہ کہ جھیڑا دی کم شروع کرد
 اُس توں تکمیل تک بریاں وچ پہچانا جاوی دا اے۔
 انیاں شعراں وچ انیاں حوصلہ دیتا اے کہ حل
 حالات جا بے کٹھے ہی مشکل بیوں اپنی آخری سہا
 تک لڑنا چکے ضروری اے۔

سانجھی بہت:

۷ سرتے گھپ، سیرتے دھرتی اُتے مال
 تیریں کُنڈے زبردے لبوچ بھجے وال
 جتن لچ دوستو، توڑو موت دا جال
 پھڑ مڑ لئی ادٹے دا بچھا، کڈھوئی تگھی تان
 وار کوئی تیر اوٹے مرزیا، کھجے کے دل اسمان

سنیر نیازی نے اس شعر وچ دو لوک داستان
 بیان کیاں نے دا بچھڑے مرزے دی کہ اتہاں
 اس طرح نیادی نال معاشرتی کوجھاں دی اصلاح
 کیتی ایہ۔

انت دا حوصلہ:

۷ چا بہواں جے تے بندوی کردیاں
 بس ایہہ تماشا دُنیا دا
 پتھو دا اک اشارہ کر کے
 کھوہ لو ان پاسا دُنیا دا
 پر بس تے اجے انتا نہیں ویکھیا
 بیون دے دنگھے رازاں دا

سنیر نیازی اپنے انہاں شعراں دی درد نال انت
 دا حوصلہ دیندیں نے کہ انسان دے اندر سمیت ہی

Other subjects that he covered?

ذیادوں کا مطالعہ سے محبت ہوئی ہے۔ انسان لٹی
 کج روی شکل زنی۔
 Narcissistic poetry
 Abstract

رومانیت:

صنیر نیازی ہول رومانیت دی عجب
 ڈھنگ سی ادبیاں نوپیں نزدئے اشعار سے
 علامتوں استعمال سیناں رومانی رنگ لٹی۔

سے فکھڑا پھل گلاب دا
 تے چاشن درگی آھ
 بل جیت ویا کھدا
 ایس زری دا لک

ٹکلی گل:

صنیر نیازی دی شاعری نے پنجابی
 شاعری وچ آک نوپیں طرز دی تاریخ رکھی ہے۔
 صنیر نیازی حقیقت پسند ہے، بدلاؤ سے
 انقلاب دا چاہی والا ہے۔

سوال نمبر 7: "لول مٹی دیا بویا" دے ڈرامیاں
وچوں کبہ سبق ملدا اے؟

تعارف:

سجاد حیدر دا پنجابی زبان و ادب وچ ڈرامے
تے خاص کر کے ریڈیائی ڈرامے دے حوالے نال سبھ
نالوں ایہم تے اچانناں اے۔ لول مٹی دیا بویا ریڈیو
ڈرامیاں دا مجموعہ اے۔ ایہدے وچ شامل ڈرامیاں
دی تعداد پنج ایہے۔

1) سیج دا بہاندا
2) لول مٹی دیا بویا
3) گگھو گھورے
4) پنجر
5) جیناں نہیں بندروالے

ڈرامیاں وچوں سبق دا جائزہ

1) سیج دا بہاندا وچوں سبق اندرلی دنیا دی تعمیر

اس ڈرامے وچ دو کردار سن

سرخوش تے ایفنا

سرخوش مل دا مالک سی تے ایفنا اس دا ضمیر سی

سرخوش انتھائی لالچی تے خود غرضی سی۔ اوہدے

ٹی دو پیہ پیہ ای سب کجھ اے۔ ادا بہت ہی غرور

نال گُل کر ریا سیوندا اے کہ اچانک پیل وچ زور
 وار دھماکا ہو جاندا اے۔ اوہ پیل نوں نالے لاوا
 کہ اپنی دولت سنبھالن دی فکر وچ لگ جاندا اے
 سجاد حیدر نے اویدا ہمزاد "اپنا" تخلیق کر کے
 اسی دے ٹھہر نوں جگایا اے۔ جسے آفرقار ستر خدش
 دی اندر لی دنیا دی ٹھہر سیوندا اے کیونکہ اسی
 ٹھہر اسنو جگاندا اے کہ عزیزیاں دی مدد کر،
 ظالم نہ بن، جسے راستے آجے۔

پیل مٹی دیا باو پوچوں محبت پیل دی اصلاح:

اس ڈرامے وچ کردارے
 ناچی، باوا، سیٹھ اقبال عرف بلوچی،
 میڈم جی، ڈومنی

اس ڈرامے وچ ناچی گھردی ڈگرانی سیوندا اے
 جس کول اک بکری دا باو سیوندا اے۔ تے ادا
 باوا ناچی دے مطابق بولدا وی اے۔ سیٹھ اقبال پیسے
 کمان وچ مصروف سیوندا اے۔ تے میڈم جی میک
 اپ وچ مصروف رہندی اے۔ تے اُنہاں دا بٹھر
 ڈومنی اپنے آپ نوں تنہا سمجھدا اے۔ اوہ اک
 دن اپنے ابو نوں بیٹا اے "ابو جی کیوں لوکاں دا
 فن جوئس لگے اوہ"۔ اک دن ڈومنی ماں اسی
 گُل سیوندا اے کہ ناچی باو مے نال گلاں وی کردی

اے۔ جسے روئی کیندا اے کہ اگر انسان دابل صاف
 بیوے سے اس دایقیں جنتہ بیوے پٹھروی بولہ
 روئی وی باوے نال فلان کردا اے کیوند روئی دا
 دل صاف بیوند اے تے ادہ اپنے باپ وی املا
 کرنا چیندا اے۔ دل وی اصلاح چھوے
 طبتے نال زیادتی اسی بیانی دتے ہونے۔

بی گھو گھوڑے (لاچ تے بیوے دا بھاری)

اس ڈرامے دے کردانے۔
 بردا، بانہی، سرس، لکھی، لاڈا،
 سوداگر، سردار

اس ڈرامے وچ سرس (صراف) بیوند اے تے
 بیٹھی لالچی بیوند اے۔ سرس دی بیوی لکھی
 بیٹھی عیاش پرست تے حوس دی ماری بیوندی
 اے۔ اونیاں دا پتر لاڈا وی بیٹھی عیاش
 پرست بیوند اے۔ ادہ اک دن اک بانہی لکھے
 آندا اے جس داناں نلکھی بیوند اے۔ تے بردا
 نلکھی نوں بہت تے حوصلہ دیندا اے کہ ظلم دے
 خالف کھڑی بیوجا۔ تے سکھن اسی دی گل من کہ
 بیوجا بیوجا اے تے جیوں لاڈا اسی تھے قریب
 آندا اے ڈر جاندا اے۔ اسی بیانی نوں تن سبتی
 ملرے تے لالچ بڑی بلا، حوس دے بیجاری
 تے بہت دی جیت۔

پنجرہ: سبق برائی نسل ادا چھائی دا حکم:

کردار: راء آدم خان، پاپا جیری،
شادی خان، سخی صولا، مائی مبران

اسی بیاننی وچ راء آدم خان اک ظالم سردار پوندا
اے اک دن نواب صاحب تے آدم خان دی
برائی بیوندی اے تے راء آدم خان نواب صاحب
نوں پنجرہ وچ بند کر دینا اے۔ اک دن اک پاگل
اسی نوں تنگ کردا اے تے ایہہ اسی پاگل نوں وی
فاردیندا اے۔ فر راء آدم وی قیدیو جاندا اے
تے اسی پاگل دی صلہ راء آدم لئی کھانالے کہ
آئی بیوندی اے تے راء آدم اسی نوں میندا اے
میں نیی کھانا توں اس وچ زیر صلائی اے۔
ماں میندی اے (جھلپا ماواں دی کدی زیر
کھواندیاں تے) اسی نوں سیتی ملدا اے کہ
برائی نوں توہی اچھائی نال فہم کر سکرے اوہ

جیمیناں تین ننرا اولے: سبق نفسیاتی مسائل

کردار: منزجی، پاپا، آشی بروبی، ریاض
راشد

اس کیلئے جو نفسیاتی مسائل سے زور دتا گیا ہے
 کہ شادی توں پہلے نفسیاتی مسائل حل کرنا
 اتنا ضروری ہے کہ سادہ معاشرہ ان مسائل کو
 بالکل بیان نہیں دیندا۔

